

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2025-09-02

UFV 2025/1047

Justitiedepartementet

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare
August Aronsson

Telefon
018-471 57 93

www.uu.se
August.aronsson@uu.se

Beredning med
Områdesnämnden för medicin och
farmacis arbetsutskott

Remissvar över En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld (utkast till lagrådsremiss)

Uppsala universitet har anmodats att lämna sina synpunkter avseende En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld (utkast till lagrådsremiss).

Bifogat yttrande har utarbetats av en expertgrupp bestående av universitetsadjunkt Hanna Palhamn Szabó, Nationellt centrum för kvinnofrid, biträdande universitetslektor Maja Bodin, Nationellt centrum för kvinnofrid och doktorand Tove Filén, Nationellt centrum för kvinnofrid. Fakultetshandläggare August Aronsson har tillhandahållit administrativt stöd.

Bakgrund

Psykiskt våld är ett allvarligt problem i samhället och förekommer ofta i samband med mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Den som utsätts för psykiskt våld drabbas av tydliga negativa konsekvenser, både omedelbart och över tid. Med detta som utgångspunkt anses det finnas ett behov av att förstärka det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld.

Mot bakgrund av detta föreslås att ett nytt brott med benämningen psykiskt våld införs i brottsbalken. Förslaget innebär att det blir straffbart att upprepade gånger utsätta en annan person för kränkande handlingar såsom förolämpningar, otillbörliga hot, otillbörligt tvång eller otillbörlig övervakning, om dessa sammantaget varit ägnade att allvarligt skada den utsattas självkänsla. Straffet föreslås omfatta fängelse i upp till fyra år.

Vidare föreslås att psykiskt våld ska kunna utgöra en del av andra brott såsom barnfridsbrottet, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse samt hedersförtryck.

Därutöver föreslås att även brottet förolämpning ska kunna ingå som ett led i grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse och hedersförtryck.

De föreslagna lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2026.

Sammanfattning

Uppsala universitet tillstyrker följande förslag:

- införandet av ett nytt brott med benämningen psykiskt våld i brottsbalken
- inkludering av psykiskt våld som en del i andra brott, såsom barnfridsbrottet, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse samt hedersförtryck
- möjlighet att låta brottet förolämpning utgöra ett led i grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse samt hedersförtryck

Övergripande generella synpunkter

Uppsala universitet understryker, i likhet med vad som betonas i utkastet, att psykiskt våld är mycket vanligt och förorsakar stort lidande, i paritet med det fysiska våldet. Många studier visar att psykiskt våld av den våldsutsatta uppfattas som värre än det fysiska och att det på sikt kan leda till såväl psykisk som somatisk ohälsa. Våld i nära relationer börjar ofta med psykiskt våld och det psykiska våldet kan fortgå även om det fysiska våldet upphört, t.ex. då den våldsutsatta har socialiserats till att anpassa sig efter våldsutövarens vilja.

Utkastet påpekar (3.1.1) att en enhetlig definition av begreppet psykiskt våld saknas. Vad som inkluderas i våldsbegreppet varierar över tid och kontext, vilket kan vara en orsak till de stora skillnaderna i prevalens i olika mätningar, t.ex. 35–49 procent i EU och USA (Black et al., 2011; EUAFR, 2014), medan endast 2,5 procent män och kvinnor uppgav psykiskt våld i en dansk studie (Ottosen & Østergaard, 2018). En reviewartikel om våld i ungas relationer (dating violence) fann ett spann över olika studier på 4–97 procent för utövat psykiskt våld och 9–96 procent för upplevt psykiskt våld bland unga män och kvinnor (Rubio-Garay et al., 2017).

Promemorian föreslår att straffbestämmelsen istället bör utformas så att endast gärningar som typiskt sett orsakar skada av viss dignitet omfattas av straffansvaret. En sådan avgränsning till typiska effekter innebär att gärningar som kan upplevas som ovälkomna, otrevliga eller obehagliga, men som den enskilde rimligen förväntas tåla, undantas från straffansvar. När det gäller psykiskt våld är detta dock komplext. Olika former av våld i nära relationer undgår ofta upptäckt av till exempel närstående eller vårdpersonal, som antingen inte noterar våldet eller underskattar dess allvar. Framför allt psykiskt våld kan vara svårt att observera. När våldet blivit normaliserat i relationen kan exempelvis hot om våld uttryckas på subtila sätt. Med sin nära kännedom om den våldsutsattas sårbara punkter och med möjlighet att referera till tidigare händelser kan våldsutövaren

rikta våldet så att det orsakar maximal skada – med objektivt sett små medel, såsom gester, kroppsspråk, mimik eller tonläge. Utomstående har ofta svårt att förstå vad som faktiskt sker.

Komplexiteten ökar av att det, som bekant, förekommer olika former av konflikter, krav och anpassningar mellan människor utan att detta för den skull innebär våld. Vem som är våldsutövare är inte heller alltid entydigt. Den som är utsatt för våld i nära relation är ofta inte helt passiv under processen utan uttrycker på olika sätt det som i litteraturen kallas ”motstånd”, det vill säga handlingar som den våldsutsatta utför som en motreaktion på våldet. Dessa handlingar är dock ofta verkningslösa i längden när det gäller att få våldet att upphöra.

Våld i nära relation har ofta ett cykliskt förlopp med växelvis värme och våld. En våldsutsatt person som socialiserats in i detta mönster kan i upptrappningsfasen uppleva svår ångest inför det förestående våldet. Ibland händer det att personen då provocerar fram en reaktion hos våldsutövaren, så att våldet snabbare kulminerar, vilket följs av en period av relativ värme och lugn.

Den normalisering av våld som nämns i utkastet fungerar åt båda håll – även våldsutövaren upplever denna normalisering och identifierar inte nödvändigtvis sitt beteende som våld. Våldsutövaren kan själv uppleva sig utsatt och missförstådd. Detta ligger i linje med de socialpsykologiska fenomenen fundamentala attributionsfelet och self-serving bias, enligt vilka människor tenderar att förklara egna misstag som beroende av otur och yttre omständigheter, medan andras misstag tillskrivs deras personlighet eller karaktär. Forskning visar också att man ofta underskattar effekten av de våldshandlingar man själv utför jämfört med dem man utsätts för. Våldsutsatta som med tiden internaliserat förövarens bild av relationen och våldet tenderar dock att axla ansvaret för det våld de utsätts för.

Uppsala universitet uppmärksammar att det föreligger en risk att ”motstånd” kan lagföras som psykiskt våld och därigenom snarast försvåra situationen för de som utsätts för våld i nära relation.

Uppsala universitet betonar risken att bestämmelsen om psykiskt våld kan missbrukas av gärningspersonen, exempelvis genom att någon felaktigt anklagar en annan för psykiskt våld. Sådana anklagelser kan fungera som en strategi för att undanröja ansvar för fysiskt våld eller försvåra utredningen genom att skapa tvivel kring målsägandens trovärdighet. Det kan dessutom vara svårt att avgöra när det handlar om ömsesidigt våld och situationer där en part dominerar den andra. Detta försvårar rättstillämpningen och riskerar att förvärra våldsutsatta personers situation.

Våld i nära relationer innefattar, förutom explicita våldshandlingar, även kontroll och integritetskränkningar – både som mål och som medel. Detta

är särskilt relevant vid psykiskt våld, även i andra kontexter. Det inom fältet mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer centrala begreppet *coercive control*, vilket ofta översätts till ”makt och kontroll”, har beskrivits som ett mönster av upprepade handlingar som syftar till att skrämma, isolera, styra och förnedra den utsatta.

Enligt Istanbulkonventionen, artikel 33, ska parterna säkerställa att ”uppsåtliga gärningar som innebär en allvarlig kränkning av en persons psykiska integritet genom tvång eller hot är straffbelagda”. Forte definierar psykiskt våld som ”handlingar som allvarligt försämrar individens självkänsla och psykologiska integritet, till exempel genom tvång, kontroll eller hot” (Förebyggande arbete och riskhantering av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck – En systematisk kartläggning, 2022).

Den danska straffbestämmelsen angående psykiskt våld i nära relationer förutsätter också att handlingarna syftar till otillbörlig kontroll. Promemorians förslag innehöll en formulering om otillbörlig kontroll, men denna har dock strukits i utkastet.

Uppsala universitet betonar att kunskap om makt och kontroll är avgörande för att förstå dynamiken i våldsamma relationer och därmed kunna göra rättssäkra bedömningar och ge adekvat stöd.

Uppsala universitet noterar att straffrättsligt skydd mot psykiskt våld också innebär en inkludering av den grupp män som är utsatta för våld i nära relationer, där psykiskt våld är betydligt vanligare än fysiskt våld.

Kommentarer och ändringsförslag

Psykiskt våld i en nordisk kontext (s. 8 - 9)

Danmark är för närvarande det enda nordiska landet som har infört en självständig straffbestämmelse som uttryckligen kriminaliserar psykiskt våld i nära relationer, enligt Straffeloven § 243 från 2019.

Sedan den 1 april 2019 har denna bestämmelse funnits i dansk rätt och har följande lydelse: Den som tillhör eller har en nära anknytning till en annan persons hushåll, eller tidigare har haft en sådan anknytning, och som upprepade gånger under en viss tidsperiod utsätter den andra personen för grovt nedvärderande, förolämpande eller förödmjukande beteende som syftar till att otillbörligt kontrollera den andra, inbegripet genom utövande av negativ social kontroll, döms för psykisk misshandel till böter eller fängelse i högst tre år.

Trots att tillämpningen hittills varit begränsad, med få anmälningar och fällande domar, fastställde Danmarks högsta domstol i december 2023 ett prejudicerande avgörande (Højesteret, mål nr S 89/2023), där en person dömdes till sex månaders fängelse för psykiskt våld mot flera

familjemedlemmar, inklusive barn. Domen visar att lagen kan tillämpas effektivt och fångar upp komplexa former av psykiskt våld inom nära relationer.

Det bör vara fråga om upprepade kränkningar (s. 27 - 29)

Olaga hot enligt 4 kap. 5 § Brottsbalken kräver ett uttryckligt hot om en brottslig gärning, exempelvis formuleringar såsom ”Jag ska döda dig”. Uttryck som ”Ingen annan kommer någonsin vilja ha dig” omfattas däremot inte av detta rekvisit. På liknande sätt förutsätter olaga tvång enligt 4 kap. 4 § Brottsbalken användning av tvångsmedel eller ett konkret hot om våld, till exempel ”Om du inte gör detta kommer jag slå dig”. Däremot faller uttalanden av typen ”Du vet vad som händer om du inte gör som jag vill” utanför dess tillämpningsområde.

Problem uppstår då dessa brott bedöms som fristående gärningar, medan psykiskt våld ofta är av en upprepade, subtil och kontrollerande karaktär, snarare än att utgöras av enstaka uttalanden eller handlingar. Enstaka nedsättande tillmälen, såsom att kalla någon ”värdelös”, är inte straffbara i sig, men när en person systematiskt utsätts för ett stort antal sådana kränkningar, exempelvis hundra upprepade förnedrande kommentarer, utgör detta psykiskt våld.

Mot denna bakgrund framstår det tydligt att de traditionella brottsrekvisiten för olaga hot och olaga tvång inte är tillräckliga för att fånga upp den komplexitet och kontinuitet som kännetecknar psykiskt våld. Detta understryker behovet av en särskild straffbestämmelse med ett mer nyanserat och flexibelt rekvisit, där *upprepade kränkningar* står i centrum. En sådan reglering är nödvändig för att rättsordningen ska kunna spegla verklighetens ofta dolda men djupt skadliga maktstrukturer inom nära relationer.

En liknande brottskonstruktion återfinns även i andra rättsordningar, däribland Danmark, som infört en straffbestämmelse riktad mot psykiskt våld i nära relationer. Den danska regleringen utgår, liksom det svenska förslaget, från ett helhetsperspektiv där det är den upprepade karaktären av kränkningarna som står i fokus, snarare än att varje enskild handling i sig behöver uppfylla kriterierna för ett brott.

Detta speglar en växande internationell rättsutveckling där lagstiftningen anpassas för att bättre fånga in de maktstrukturer, kontrollmekanismer och det psykiska förtryck som präglar många former av våld i nära relationer. Genom att fokusera på mönster av beteenden – snarare än enstaka överträdelser – möjliggörs ett mer ändamålsenligt skydd för den som utsätts för långvarigt psykiskt våld. Det svenska lagförslaget ligger därmed i linje med denna utveckling och innebär ett viktigt steg mot en mer träffsäker och verklighetsförankrad kriminalisering av psykiskt våld i nära relationer.

YTTRANDE

2025-09-02

UFV 2025/1047

I remissyttrandena efterfrågas förtydliganden kring vad som ska krävas för att det ska anses vara fråga om en upprepning av kränkningar i den mening som avses i det föreslagna brottet psykiskt våld. På motsvarande sätt som gäller för fridskränkningsbrotten bör bedömningen ta sin utgångspunkt i kränkningarnas art och allvar. Ju mer ingripande och allvarliga de enskilda kränkningarna är, desto färre bör krävas för att kravet på upprepning ska anses uppfyllt. I de fall där kränkningarna är av lindrigare karaktär bör det däremot krävas att de är fler till antalet för att samma slutsats ska kunna dras.

Som Uppsala universitet påpekar kan dock inte praxis kring fridskränkingsbrotten tillämpas direkt på det föreslagna brottet psykiskt våld när det gäller tolkningen av begreppet "upprepat". Detta eftersom fridskränkingsbrotten är konstruerade så att flera i sig straffbara gärningar tillsammans bildar ett nytt brott. I det föreslagna brottet psykiskt våld utgör upprepningen i sig en del av brottskonstruktionen, då kränkningarna var för sig inte behöver nå upp till gränsen för vad som utgör en självständig straffbar handling.

Det är därför inte möjligt att fastställa ett generellt antal kränkningar som krävs, eller att ange en specifik tidsram inom vilken kränkningarna måste ha ägt rum. Sådana frågor bör i stället lämnas åt rättstillämpningen att pröva från fall till fall, med hänsyn till samtliga omständigheter i det enskilda ärendet.

I de fall kränkningarna inte är straffbara var för sig bör det ställas högre krav på antalet kränkningar än vid fridskränkingsbrott för att upprepningsrekvisitetet ska anses uppfyllt. Även omständigheter såsom ett stort antal kränkningar under kort tid, eller återkommande kränkningar över längre tid, är relevanta vid helhetsbedömningen.

Det bör krävas att hoten, tvången och övervakningen är otillbörliga (s. 36-37)

Uppsala universitet konstaterar att utformningen av den föreslagna straffbestämmelsen delvis påminner om regleringen av exempelvis grov kvinnofridskränkning, men att den samtidigt skiljer sig genom att inte alla gärningar som ingår i den brottsliga gärningen behöver vara straffbara i sig. Exempelvis krävs det inte att ett hot uppfyller rekvisiten för olaga hot eller att ett tvång når upp till rekvisiten för olaga tvång för att gärningspersonen ska kunna dömas. Istället har lagförslaget infört ett krav på att hotet eller tvånget ska vara otillbörligt för att omfattas av bestämmelsen. Mot denna bakgrund aktualiseras behovet av en juridisk analys som väger de argument som talar för respektive emot rekvisitetet otillbörligt.

Argument för rekvisitet otillbörligt:

Förankring i rättstradition och praxis: Rekvisitet otillbörligt har långvarig användning i svensk rätt. Domstolar och doktrin har över tid utvecklat rättspraxis och förarbetsförklaringar som ger vägledning. I praktiken så fungerar rekvisitet bra. Juridiken bygger mycket på praxis, systematik och ändamålsresonemang, inte bara teoretisk tydlighet.

Flexibilitet och anpassningsförmåga i rättstillämpningen: Rekvisitet ger domstolar möjlighet att bedöma omständigheterna i det enskilda fallet. Det är omöjligt att i lagtext uttömmande reglera alla typer av beteenden som bör vara straffbara. Därmed skapar begreppet utrymme för rimlig anpassning.

Begränsande funktion för att förebygga överkriminalisering: Rekvisitet fungerar begränsande, snarare än utvidgande, vilket skyddar mot att allt blir straffbart. Utan detta rekvisit riskerar staten att straffbelägga vedertaget socialt eller professionellt beteende.

Möjliggör skydd mot dold påverkan: Vissa former av påverkan är svåra att objektivt mäta. Rekvisitet otillbörligt möjliggör straffansvar även där påverkan inte är direkt eller ekonomisk, men ändå etiskt skadlig eller samhällsfarlig.

Internationell harmonisering och samarbete: Många internationella konventioner (t.ex. FN:s konvention mot korruption och Europarådets konvention mot korruption) bygger också på rekvisit som ”undue” eller ”improper”. Genom att använda rekvisitet otillbörligt möjliggörs juridisk harmonisering med andra länder och samarbetet mot internationell korruption underlättas.

Argument mot rekvisitet otillbörligt:

1. Legalitetsprincipens tillämpning och normativa grund (1 kap. 1 § Brottsbalken och 2 kap. 10 § Regeringsformen): Ett kärnvärde i straffrätten är legalitet, vilket innebär att medborgare ska kunna förutse vad som är brottsligt. Rekvisitet otillbörligt är inte klart definierat i lagtext, vilket gör det svårt att förutse vad som är straffbart. Eftersom rekvisitet är vagt så är det ett principiellt starkt argument emot rekvisitet. Legalitet trumfar ofta andra principer i juridisk argumentation.
2. Risk för subjektiva tolkningar och rättstillämpningens godtycke: Tillämpningen lämnas ofta till domstolens eller åklagarens bedömning. Detta kan leda till bristande enhetlighet i rättstillämpningen. Två domstolar kan komma till olika slutsatser beroende på kulturella eller etiska tolkningar av vad som är otillbörligt. Det kan ge upplevelsen av godtycke för den enskilde, särskilt om vägledningen är otillräcklig. Men detta vägs ofta upp av rättspraxis, särskilt när Högsta domstolen har gett vägledning.

3. Moraliserande eller normstyrd rättstillämpning: Rekvisitetet otillbörligt kan spegla samhälleliga värderingar snarare än objektiva kriterier. Detta riskerar att leda till att rättssystemet straffar beteenden som avviker från rådande sociala eller etiska normer, snarare än tydliga rättsöverträdelser.
4. Rättsosäkerhet för enskilda aktörer: Rekvisitetet otillbörligt skapar rättsosäkerhet för både individer och företag. Den otydliga gränsdragningen innebär att bedömningen ofta kräver en individuell helhetsbedömning, vilket gör det svårt för aktörer att förutse om deras handlingar är lagliga eller brottsliga.
5. Beroende av prejudikat och rättsdogmatisk vägledning: Eftersom rekvisitetet otillbörligt är vagt måste domstolar luta sig på praxis, förarbeten eller doktrin snarare än själva lagen. Detta gör rätten mindre tillgänglig för den enskilde och ökar beroendet av rättsliga experter.

Rekvisitetet otillbörligt är utan tvekan förenat med rättsteoretiska utmaningar, främst ur ett legalitetsperspektiv och på grund av sin begreppsliga vaghet. Dessa brister kan dock i stor utsträckning kompenseras genom vägledande rättspraxis, behovet av flexibilitet i rättstillämpningen samt internationella harmoniseringskrav. Det är dessutom viktigt att rekvisitetet verkar i en begränsande, snarare än utvidgande, riktning, vilket minskar risken för överkriminalisering.

Sammantaget framstår otillbörligt som ett teoretiskt problematiskt men i praktiken nödvändigt och hanterbart rekvisit. Mot denna bakgrund framstår fördelarna med rekvisitetet otillbörligt som övervägande, särskilt ur ett praktiskt tillämpningsperspektiv. Trots dess teoretiska brister är rekvisitetet förenligt med en ändamålsenlig, rättssäker och internationellt samordnad rättstillämpning.

Det är således angeläget att analysera rekvisitetet otillbörligt utifrån såväl för- som motargument i den specifika kontexten av psykiskt våld. Exempelvis kan följande situation illustrera problematiken: Person A lever tillsammans med sin partner B. A utsätter B för upprepad verbal förnedring (t.ex. uttalanden som ”du är värdelös” eller ”ingen annan vill ha dig”), isolerar B från sociala kontakter, kontrollerar B:s dagliga rutiner och lägger konsekvent skulden på B för relationens alla problem. Några direkta hot om våld förekommer inte.

Argument för användningen av rekvisitetet otillbörligt i detta exempel:

1. Rekvisitetet fångar komplexa maktstrukturer: Psykiskt våld kännetecknas ofta av subtil kontroll och långsiktig nedbrytning, snarare än direkta eller fysiska angrepp. Genom att inkludera rekvisitetet otillbörligt möjliggörs en straffrättslig reaktion även vid

sådana handlingar, trots att traditionella krav på hot eller fysiskt våld inte är uppfyllda.

2. Möjliggör en flexibel och kontextberoende rättstillämpning: Eftersom psykiskt våld manifesterar sig i en mångfald av beteenden och uttryck, fordras ett rekvisit som möjliggör en kontextuell och helhetsbaserad bedömning. Otillbörligt skapar ett utrymme för domstolen att ta hänsyn till den specifika relationens karaktär och dynamik.
3. Stärker skyddet för våldsutsatta personer: Ett strikt krav på konkret bevisning av hot eller fysiskt våld riskerar att osynliggöra den psykiska nedbrytning som ofta sker successivt och systematiskt. Rekvisitet otillbörligt ger lagstiftningen möjlighet att beakta sådana processer och därigenom stärka det straffrättsliga skyddet för utsatta individer.

Argument mot användning av rekvisitet otillbörligt i detta exempel:

1. Risk för subjektivitet och godtycke i rättstillämpningen: Vad som uppfattas som psykiskt våld är i viss mån subjektivt och kulturellt betingat. I avsaknad av tydliga och objektiva kriterier finns en påtaglig risk att rättstillämpningen präglas av individuella värderingar, vilket kan leda till oförutsebarhet för den enskilde.
2. Oklar gränsdragning mellan tillbörlig och otillbörlig påverkan: I nära relationer förekommer naturligt påverkan mellan parter. Det kan vara svårt att avgöra var gränsen går mellan legitima uttryck för oro eller kritik (t.ex. rörande livsstilsval) och sådan påverkan som bör betecknas som otillbörlig i straffrättslig mening.
3. Risk för överkriminalisering av relationsdynamik: Om otillbörligt tolkas alltför extensivt finns en risk att vanliga konflikter i nära relationer felaktigt kriminaliseras. En sådan utveckling kan hota grundläggande rättssäkerhetsprinciper, särskilt legalitetsprincipens krav på tydlighet och förutsebarhet.

Rekvisitet otillbörligt utgör, i kontexten av psykiskt våld i nära relationer, ett rättsligt ändamålsenligt verktyg för att fånga upp beteenden som annars riskerar att falla utanför den straffrättsliga regleringen. Det möjliggör en nyanserad bedömning av makt och kontroll utan krav på tydliga hot och tvång. Samtidigt förutsätter rekvisitet en tydlig och förutsebar tillämpning för att uppfylla legalitetsprincipens krav. Det krävs därför vägledning genom praxis från högre rätt, förarbetsuttalanden och doktrin för att minska risken för rättsosäkerhet.

Juridiskt sett framstår argumenten till förmån för rekvisitet som övervägande, förutsatt att det tillämpas med återhållsamhet och

systematik. I praktiken kan begreppet därmed fungera inom ramen för rättssäker rättstillämpning, trots sina teoretiska utmaningar.

Preskription (s. 46)

Psykiskt våld är ett långvarigt mönster av upprepade kränkningar där brottet består i helheten, inte i enskilda handlingar. Därför är det juridiskt motiverat att preskriptionstiden börjar räknas först när det upprepade beteendet upphör, vilket speglar brottets karaktär och främjar en rättvis bedömning.

Denna modell stärker skyddet för den våldsutsatta, som ofta inte kan anmäla tidigt, och är i linje med internationell praxis, exempelvis i Danmark. Även om rättssäkerhet och bevisproblem är viktiga, kan dessa hanteras genom domstolarnas prövning och försvarsmöjligheter utan att undergräva brottsoffrens rätt till rättvisa.

Sammanfattningsvis är en preskriptionstid som utgår från hela brottets varaktighet en rimlig och juridiskt försvarbar lösning, anpassad till psykiskt vålds särskilda karaktär och skyddsbehov.